

33 552 Slachtofferbeleid

29 628 Politie

Nr. 86 Brief van de ministers van Justitie en Veiligheid en voor Rechtsbescherming

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 27 september 2021

De Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: Inspectie) heeft onderzoek verricht naar de wijze waarop de Individuele Beoordeling (hierna: IB) van slachtoffers uitgevoerd wordt door de politie¹. Met deze brief bieden wij uw Kamer het Inspectierapport en onze beleidsreactie aan.

Aanleiding: de introductie van de individuele beoordeling

In november 2015 is de EU-richtlijn minimumnormen slachtoffers vastgesteld, met daarin opgenomen de individuele beoordeling van slachtoffers.² De IB is in Nederland geïmplementeerd in het Wetboek van Strafvordering en het Besluit slachtoffers van strafbare feiten.³

De politie heeft het recht op bescherming van slachtoffers, in samenwerking met het ministerie van Justitie en Veiligheid en ketenpartners OM en SHN, vertaald in de werkwijze IB: het systematisch en structureel beoordelen en beschermen van slachtoffers. Met deze werkwijze wil de politie systematisch en structureel aandacht hebben voor de (potentiële) kwetsbaarheid van een slachtoffer, het voorkomen van herhaald slachtofferschap, secundaire victimisatie, intimidatie en/of vergelding opdat de politie beschermingsmaatregelen kan treffen als dat nodig is. De werkwijze IB is per 1 juni 2018 landelijk ingevoerd als standaard werkwijze bij fysieke meldingen en aangiftes. Om de IB in deze fase te kunnen implementeren is aan de politie structureel het financiële equivalent van 124 fte ter beschikking gesteld.

Het onderzoek, conclusies en aanbeveling van de Inspectie

Het onderzoek van de Inspectie richt zich op de eerste fase van de implementatie van de werkwijze IB binnen de politie, te weten het uitvoeren van de IB bij slachtoffers van strafbare feiten die zich in persoon melden op het politiebureau, of van wie op straat een melding of aangifte wordt opgenomen.⁴ De Inspectie heeft in kaart gebracht hoe de politie de IB in de praktijk uitvoert binnen de drie fases van de IB: (1) het bepalen van de kwetsbaarheid van het slachtoffer, (2) het bepalen van de specifieke beschermingsbehoefte van het slachtoffer en het inzetten van passende

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

² Europese richtlijn 2012/29/EU inzake de vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten (PbEU 2012, L315). In de Richtlijn is onder meer bepaald dat slachtoffers tijdig moeten worden beoordeeld op hun kwetsbaarheid en op mogelijke inzet van beschermingsmaatregelen.

³ Besluit van 24 augustus 2016, houdende regels voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten (Besluit slachtoffers van strafbare feiten) Stb. 2016, nr.310.

⁴ Momenteel is de implementatie van de IB in de eerste fase afgerond. Thans loopt de voorbereiding voor de implementatie van IB Fase 2. IB fase 2 ziet op het beoordelen van kwetsbaarheid van slachtoffers van criminaliteit die via de Regionale Service Centra of in de fase van opsporing in contact komen met de politie.

beschermingsmaatregelen, en (3) het informeren van relevante functionarissen binnen de politieorganisatie en bij het Openbaar Ministerie (hierna: OM) en Slachtofferhulp Nederland (hierna: SHN).

Bevindingen en conclusie

De Inspectie stelt vast dat bij de politie sprake is van een goed uitgewerkt werkproces en breed opgezet implementatietraject. De werkinstructies en digitale infrastructuur zijn grotendeels op orde. De ontwikkelde training die aan de eenheden is aangeboden had als doel dat alle doelgroepen op de hoogte zijn van de nieuwe werkwijze binnen het thema “beoordelen en beschermen van slachtoffers”. De doelgroepen waren vooraf gedefinieerd. Ook wat betreft aantallen medewerkers die getraind moesten worden en wat betreft de duur.

De Inspectie stelt echter ook vast dat een groot deel van de ondervraagde medewerkers onvoldoende kennis van de IB heeft om deze goed te kunnen toepassen omdat zij de ontwikkelde training niet hebben gevolgd. De wijze waarop de IB in de praktijk wordt toegepast kent grote verschillen. De Inspectie ziet hiervoor de volgende oorzaken: 1) politiemedewerkers hebben beperkte kennis van de IB door het ontbreken van een adequate of gevolgde opleiding en 2) de werkwijze IB is gebrekkig in de organisatie verankerd door het grotendeels ontbreken van sturing en borging waardoor de werkwijze nauwelijks wordt bijgesteld. Ten slotte stelt de Inspectie vast dat mede doordat de training maar beperkt is gevolgd, de beoogde cultuuromslag slechts ten dele lijkt te zijn geslaagd.

Ten aanzien van het contact met ketenpartners OM en SHN constateert de Inspectie dat de politie soms onvoldoende gebruik maakt van de kennis en expertise van deze partners en daardoor de slachtoffers ook bijvoorbeeld onvoldoende informeert over de dienstverlening door SHN. Ook de overdracht naar en het contact met de partners OM en SHN is onvoldoende goed ingeregeld.

De Inspectie concludeert dat met de wijze waarop de politie vormgeeft aan de IB, onvoldoende systematisch en structureel aandacht wordt besteed aan de (potentiële) kwetsbaarheid en beschermingsbehoefte van een slachtoffer. Dit betekent voor de burger die slachtoffer is geworden van een strafbaar feit dat hij of zij soms onvoldoende goed geholpen wordt.

Aanbeveling

De Inspectie beveelt de politie aan om een aangepaste strategie te bedenken om de geconstateerde tekortkomingen in de taakuitvoering te adresseren. Daarbij is het van belang zicht te houden op de uitvoering en vast te stellen op welk moment de taakuitvoering van de IB is beklijfd en geborgd. Daarnaast wordt aanbevolen om ervoor te zorgen dat alle politiemedewerkers met slachtoffercontacten die het aangaat (inclusief nieuwe medewerkers, ook bij de Intake en Servicebalie) over de juiste opleiding beschikken en dat de aangeleerde kennis over de IB actueel blijft. De Inspectie vraagt de politie binnen zes maanden na publicatie een plan aan te leveren over de wijze waarop zij de toepassing van de werkwijze IB wil verbeteren.

Reactie op de aanbeveling

In de kern richt de aanbeveling van de Inspectie zich op het ervoor zorgen dat alle politiemedewerkers (inclusief nieuwe medewerkers) over de juiste opleiding beschikken en ervoor zorgen dat de aangeleerde kennis over de IB actueel blijft. De politie heeft ons bevestigd dat bij de tweede fase van de uitrol van de IB binnen de politie (gericht op de opsporing en de RSC-

medewerkers) de leerpunten uit het onderzoek ten aanzien van de inhoud van de training alsook ten aanzien van de sturing en de monitoring zullen worden meegenomen.

De politie zal conform de aanbeveling van de Inspectie binnen zes maanden na publicatie een plan aan leveren over de wijze waarop zij de uniforme toepassing van de werkwijze IB wil verbeteren.

We hebben de politie verzocht in het plan van aanpak aan te geven op welke wijze de aanbeveling wordt opgevolgd dat alle politiemedewerkers (inclusief nieuwe medewerkers) over de juiste opleiding beschikken en zorgen dat de aangeleerde kennis over de IB actueel blijft.

Tevens hebben we verzocht in het plan aan te geven hoe de geconstateerde tekortkomingen in de taakuitvoering te adresseren, bijvoorbeeld hoe de inzichten uit registraties in de gesprekken van medewerkers en leidinggevendenden aan de orde kunnen komen. Bij deze inzichten kan gedacht worden aan opgelegde beschermingsmaatregelen en juiste registratie in de politiesystemen. Het is immers, ondanks het feit dat politiemedewerkers allemaal een heel andere achtergrond en ervaring kunnen hebben, cruciaal dat zij allen op een gestandaardiseerde wijze werken. Elk slachtoffer verdient immers een gelijke behandeling die niet afhankelijk mag zijn van een individuele politiemedewerker of een individuele politie-eenheid. Dit is een principe dat de politie onderschrijft.

Tot slot zal de politie in het plan van aanpak aangeven op welke wijze de informatie-uitwisseling tussen politie, OM en SHN verder kan worden verbeterd.evens zal worden gekeken naar de behoefte van SHN aan operationele contactpersonen bij de politie-eenheden.

Overigens is van belang te vermelden dat de politie al tijdens de uitvoering van het onderzoek verder is gegaan met het ontwikkelen en verbeteren van de IB en de verspreiding van de kennis binnen de organisatie. Zo zijn de ketenbrede e-learning en een profcheck in 2021 geheel geactualiseerd. Niet alleen de training voor de IB is ontwikkeld maar ook intranet en medewerkersbijeenkomsten hebben bijgedragen aan de verdere verspreiding van kennis over de IB binnen de politie. De politie heeft daarnaast nog in 2021 en in 2022 verschillende (nieuwe) activiteiten op de agenda staan:

- De politie is vergевorderd met de implementatie van de politiemonitor. Dit is een instrument dat de politie inzicht en informatie geeft over de ervaringen van burgers met de dienstverlening van de politie;
- De politie is in samenwerking met de wetenschap bezig met het ontwikkelen van een risicotaxatie instrument (ProVict). Met dit instrument kan de beoordeling van de kwetsbaarheid van slachtoffers op een meer gestandaardiseerde wijze plaatsvinden;
- Er worden initiatieven uitgewerkt voor IB-trainingen op maat;
- Naar aanleiding van het inspectierapport organiseert de Inspectie een tweetal webinars. Tijdens deze webinars licht de Inspectie de resultaten van het onderzoek toe en is er gelegenheid om met de bij het onderzoek betrokken inspecteurs in gesprek te gaan. Deze webinars worden breed binnen de politie bekend gemaakt.

Deze activiteiten onderstrepen het belang dat ook de politie hecht aan de bescherming van kwetsbare slachtoffers en de voortdurende inzet voor verbetering van het werkproces.

Afsluitend

Het beeld dat uit het rapport van de Inspectie naar voren komt over de wijze waarop de IB op dit moment wordt uitgevoerd vinden wij onbevredigend, omdat nog steeds het risico bestaat dat

kwetsbare slachtoffers niet voldoende worden beschermd. Daarom zullen wij met in- en externe toezichthouders het gesprek hierover met de politie voortzetten om aan de hand van deze tussentijdse monitoring te volgen hoe er wordt gestuurd op de beoogde verbeteringen in de taakuitvoering van de IB en hoe deze worden geborgd. Betere uitvoering door de politie van de IB langs de lijnen die de Inspectie aangeeft is essentieel om kwetsbare slachtoffers beter te beschermen.

Het structureel op gestandaardiseerde wijze beoordelen van slachtoffers op hun kwetsbaarheid betekende voor de politie op onderdelen een nieuwe taakinvulling, en de implementatie ervan is voor de politie niet eenvoudig gebleken. Het toepassen van de IB door de politie en de borging ervan op een wijze waarbij voldoende systematisch en structureel aandacht wordt besteed aan de (potentiële) kwetsbaarheid en beschermingsbehoefte van een slachtoffer heeft continu aandacht nodig. De inzichten uit het Inspectierapport zijn hierbij uiterst behulpzaam. Wij zullen uw Kamer informeren over het op te stellen plan van aanpak en de voortgang ervan.

De minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

De minister voor Rechtsbescherming,
S. Dekker